

TIZENKETTEDIK FEJEZET

A hiányzó isten

Az olümposziak közül hiányzik egy istenség. Métisz és Zeusz fia, akinek a születését megjövendölték és akinek Zeusz helyét kellett volna átvenni és szerető szívvel uralkodni. Ahhoz, hogy megszülethessen, a feminin bölcsességet jelképező Métisznek kellene először újjászületnie társadalmunkban, csakúgy, mint az emberek tudatában. Métisz és Zeusz személyében ennek a fiúnak egészen különleges szülőpáros adatott volna meg. Amikor a Hatalmas Anya különböző aspektusain keresztül az Anya Istennő volt, az apaság lényegtelen tényező volt, talán még nem is ismerték el. Amikor az Égi Isten Atyák megszilárdították a patriarchátus fenntartóságát, az a másik végletet jelentette: az istennőket és a nőket leigázták, amely történelmi és teológiai helyzet már több ezer év óta fennáll. A férfi isteneknek is megvolt a maguk birodalma, de egyiküknek sem volt, sem a görög mitológiában, sem a zsidó-keresztény kultúrában erős és bölcs anyja, valamint hatalmas és szerető apja. A halandók között is csak kevés embernek adatott ilyen szerencsés szülőpáros.

ZEUSZ: VÁLTOZÓBAN AZ APA ARCHETÍPUSA

Zeusz, égi isten atyaként saját mitológiájában változáson ment keresztül. Fenyegető apaként kezdte pályafutását, aki lenyelte Métiszt, hogy a jövendölés alapján helyére törekvő fiú ne születhessen meg (ezt láthattuk Zeusz apjánál, Kronosznál is, aki saját gyermekeit nyelte le, míg Kronosz apja, Uranosz a saját gyerekeit eltemette, nehogy megdöntsék hatalmát). Zeusz ez után számos gyermeket nemzett: az olümposziakat, aztán kevésbé jelentős isteneket és félisteneket is. Távollágtartó apa volt, aki gyerekei közül néhányat szeretett, néhányat nem, mindenesetre többnyire megvédte őket. Ebben az értelemben tehát Zeusz apjától és nagyapjától is

különbözött: nekik, Zeusszal ellentétben, nem voltak pozitív szülői érzelmeik, és nem is akartak gyereket. Zeusz további változáson ment keresztül, amikor fiát, a legfiatalabb olümposzi istenséget, Dionüszoszt megmentette és saját maga „hordta ki”.

Az égi isten atyák (Uranosz, Kronosz és Zeusz) mitológiája az apa archetípus olyan változásait tükrözi, melyek a Bibliában is fellelhetők. Például az ószövetség féltékeny és bosszúálló Istene az újszövetségben szerető és megbocsátó Istenné szelídül. Az olümposziak közül egyedül Dionüszosznak volt halandó anyja, csakúgy, mint Jézusnak. Mindkettőjüket megkínózták, feláldozták és mindketten feltámadtak és újjászülettek. A kisgyerek Dionüszosz isteni gyermek aspektusát gyakran összetévesztik a gyermek Jézussal: a monserrati Fekete Madonna esetében például, amint a kezében tartja a gyermeket, aki mintha egy fenyőágot tartana, Dionüszosz szimbólumára, a thyrusra emlékeztet.

Az apa archetípusa változóban van, és miután egyre több férfi toldódik el ebbe az irányba, az új apa archetípusa egyre inkább beivódik a kultúránkba is. Ahogy a férfiak újabb és újabb generációja lesz apa, egyre többen lesznek azok, akik a huszadik század utolsó harmadától kezdve már részt vettek feleségeik vajúdásán és a szülésnél is. Ezek a férfiak már kötődnek csecsemőikhez, lelkes apukák, nem távolságtartó és elérhetetlen égi apák. Annak a Zeusznak az átváltozását tükrözik, aki a távolságtartásból odáig fejlődött, hogy saját combjában készített helyet fiának. Ezzel a tetteivel Zeusz földi aspektust öltött magára, csakúgy, mint ma élő sorstársai. Akadnak olyan férfiak, akik teljes mértékben Földi Apákká válnak.

Az apa: mitológia és változó szerepek (The Father: Mythology and Changing Roles) című könyvükben Arthur és Libby Coleman arról a Földi Apáról ír, aki napi szinten interakcióban van gyerekeivel. A Földi Apa elsődlegesen a családjára fókuszál. Még akkor is, ha máshol jár, lélekben mindig a gyerekeivel van. Amikor otthon van, szerető apaként veszi körül gyerekeit és a családját összetartó intim szülői feladatokra összpontosítja minden figyelmét. A Coleman szerzőpáros az apaságnak ezt a nagyon fontos aspektusát hangsúlyozza, kiemelik azt a nehézséget, amelyet ez a viselkedésforma jelent a patriarchátus keretein belül:

„A szülői viselkedésformák közül a földi apák hozzáállása az, amit a legkevésbé sem csepegtetnek bele a most felnövekvő generáció fiúgyermekének értékrendjébe és törekvéseibe. A férfi számára ez a viselkedésforma jelentheti a legnagyobb nehézséget, noha a szülőségnek ez a legalapvetőbb megnyilvánulási formája. Ahelyett, hogy az apa hősként, fegyelmezőként viselkedne, vagy úgy tenne, mintha ő lenne a híd a külvilág felé, vagy ő lenne a leküzdendő erő, a földi apa az alapvető bizalmat és belső biztonságot szeretné kiépíteni gyermekeiben, amellyel felnőhetnek, kikerülhetnek a család kötelékéből saját függetlenségük és egyéniségük elérésével.”

Találkoztam már a praxisomban olyan férfiakkal is, akik pozíciójukat tekintve Zeusszal voltak egy szinten, mégis azt kívánták, bárcsak a gyerekeikkel lehetnének otthon. Tudok arról az örömről, amit az jelent a számukra, hogy ők maguk fürdethetik a csöppséget vagy ők olvashatják fel az esti mesét. Ezek a férfiak nem haragszanak gyermekeikre, hanem imádják őket. Vannak közülük olyanok, akik boldogtalan házasságuk ellenére sem válnak el, mert az azt jelentené, hogy elvesztik a napi kontaktust gyermekükkel.

Összefoglalva tehát kijelenthetjük, hogy a mai amerikai (és ez más országokban is tapasztalható) férfitársadalom apa archetípusa változóban van. Habár a patriarchális égi apa kép dominál, szép lassan az egyes férfiak változnak. Talán pontosan ugyanezt az átmenetet tükrözi az a tény is, hogy a nyugati politikai és vallási vezetőknek manapság már nincs akkora hatalom a kezében, mint korábban. Nem tartják őket tévedhetetlennek és már sokkal nehezebb dolguk van, ha fiatalembereket akarnak rávenni a háborúzásra. Egyre kevésbé hasonlítanak Zeuszra.

MÉTISZ: A BÖLCS ANYA ARCHETÍPUSÁNAK SZÍNRE LÉPÉSE

Nagyon keveset lehet megtudni Métiszról a görög mitológiából. Ez a hallgatás talán érthető: lekicsinyítették, hogy aztán lenyeljék, tehát akárki is volt ő valójában, csak nyomaiban megismerhető, ha

egyáltalán. Csak azt tudjuk róla, hogy segített Zeusznek kiszabadítani testvéreit, akiket Kronosz nyelt le. Ő volt az, aki tudta, hogyan kell ezt véghezvinni, és be is szerezte a szükséges hánytatószert. Métisz a bölcsesség istennője volt, akinek már jóval Zeusz és az olümposziak megjelenése előtt is áldoztak. Továbbá azt is tudjuk, hogy ő volt Zeusz első hitvese, akinek két gyermeket ígért a jövődőlés. Az egyik bátorsággal és bármelyik férfi józanságával vetekedő gondolkodásmóddal megáldott lány, a másik, „haláltmegvető bátorságú” fiú, aki „az istenek és emberek királya lesz”. Így amikor Métisz várandós lett, Zeusz megrettent, hogy Métisz ezt a bizonyos fiút hordja a szíve alatt. Ezért kicsinyítette le és nyelte le Zeusz Métiszt.

Amint kiderült azonban, hogy ez a gyerek nem fiú volt, hanem lány, méghozzá Athéné, aki teljes arany páncélzatban pattant ki Zeusz fejéből. Athénének nem volt emlékképe anyjáról, így egyedüli szülőjének Zeuszt tartotta.

Métiszt, az isteni feminin bölcsességet valóban felfalta a patriarchátus és eltűnt a nyugati társadalmakból. Ez a mítosz tükrözi, hogy mi történt a történelemben (valószínűleg Kr. e. 4500 és Kr. e. 2400 között): az indoeurópai megszállók egymást követő hullámai harcos isteneikkel és az apa-központú teológiájukkal lerohanták és elfoglalták a vén Európát, aminek a lakói 25000 éven keresztül anya-központú társadalmi berendezkedésben éltek és ilyen vallást követtek, békés és kulturálisan fejlett civilizációt hoztak létre, amelyben nem voltak külön rétegződések, vagyis egyenlőségelvű volt, és főként mezőgazdasági tevékenységből látták el magukat. Mivel városaikat nem védte semmi és harci képességeik sem voltak túl fejlettek, a lóháton vágózó égi isten apákat tisztelő népek leigázták őket, és rájuk erőltették patriarchális társadalmi berendezkedésüket és vallásukat.

Az Istennő (akit sok néven ismerünk) kénytelen volt a leigázó nép fejének hitvesi szerepét elfogadni. Attribútumait hatalmával együtt lenyelték, és a domináns férfi isten tulajdona lett. Még az is, ami egyébként kizárólag női és az Istennőhöz tartozó felségterületnek számított, mint például a gyermekszülés, illetve az életet adás hatalma, az is közös jog lett. Így az égi atyák életet adhattak a szavaikon, illetve a fejükön keresztül.

A nők elfelejtették Métiszt, és ebben hasonlítanak Athénére,

aki szintén megfeledezett anyjáról, amikor teljes emberi nagyságában kipattant apja fejéből. Athénéhez hasonlóan a legtöbb nő a patriarchátus szülötte, ami kizárólag az Isten Apa isteni mivoltát ismerte el. A nők nem emlékeznek arra az időszakra, amikor az „Isten nő volt”. Az Isten Anya, az Istennő, az Isten feminin arcának létezése az emlékezet homályába vész. Az utóbbi században „Métisz” újraéledésének lehetünk tanúi. Egy kortárs női lap, *A hatalom asszonyai (Women of Power)* ezt a reneszánszt a következőképpen jellemzi*:

„A nő ősi spirituális hangja újra elbeszéli rég elfeledett bölcsességét és világunk tudatos változásának fő hajtóerejévé válik... Ez az újra kiemelkedő hang az élet nagy összefüggéseinek elismeréséről szól, arról a tudatosságról, hogy mindennek van lelke és minden szent, arról, hogy szent lényekké kell formálódnunk, hogy szeretnünk kell a lelkünket, a testünket és az érzelmeinket. Továbbá szól a hang a nők és minden elnyomott ember jogainak helyreállításáról, a világbéke, a társadalmi igazságszolgáltatás és a környezeti harmónia visszaállításáról, szól a spirituális és lelki hatalmak aktiválásáról, a női szentség tiszteletéről, a föld megbecsüléséről, évszakainak és életünk megünnepléséről.”

A női spiritualitás egyre inkább a nőmozgalmak egyik új dimenziójaként tör utat magának a kultúránkban. Ez a megújulás – egyáltalán nem véletlenül – időben egybeesik olyan archeológiai leletek felfedezésével, amelyek a történelmi matriarchátus létezését támasztják alá. Erről a hosszú, békés, istennőknek áldozó időszakról szól Marija Gimbutas *A vén Európa istennői és istenei (The Goddesses and Gods of Old Europe)*, Merlin Stone *Amikor az isten nő volt (When God was a Woman)*, illetve Riane Eisler *Kehely és penge (The Chalice and the Blade)* című könyvei. A Nag-Hammadi tekercekről, közismertebb nevükön a Gnosztikus Evangéliumokról (holt-tengeri tekercek) írt könyvet Elaine Pagels ugyanilyen címmel. Ezek az evangéliumok arra mutatnak rá, hogy a gnosztikus keresztények ismerték és tisztelték Sophiát vagy az Isten feminin

*Magyarországon néhány éve rendszeresen megrendezik az „Istennő fesztivált”, melyről bővebben a www.goddessbudapest.com oldalon olvashatunk.

arcát. A keleti ortodox keresztények is tisztelték Sophiát. Legnagyobb szentélye a Hagia Sophia (Szent Zsófia temploma, vagy Szent Női Bölcsesség) Konstantinápolyban (vagyis a mai Isztambulban) épült. A római katolikusok úgy tartották, hogy csak egy kisebb jelentőségű női mártír emlékére épült. A zsidó miszticizmusban Zsófia neve Shekina. Métisz, Zsófia és Shekina az egykor istenített elfelejtett női bölcsesség különböző elnevezései.

Századokon át ezt a női bölcsességet homály fedte. Amikor etikai döntéseket kellett hozni, a nőkről azt állították, hogy kevésbé etikusak, mint a férfiak. Carol Gillian *Máshogyan (In a Different Voice)* című könyvében arról ír, hogy a nők többsége bizonyos etikai kérdéseket máshogyan érzékel, mint a legtöbb férfi, hiszen fontosabbnak tartják a nők az embereket és a kapcsolatokat, mint az elvont elveket, de ez nem etikai kérdés, hanem értékrendbeli különbség. Amikor a kapcsolatokat egyenértékűnek tekintik az elvekkel, akkor a könyörület és igazság egymás mellett létezik, egyik a másikat teszi teljessé. Carol Gillian itt igazi Métisz pozícióból érvelt, bátran és józanul konfrontálódott és vívta meg tudományos csatáját. Ilyen egy kortárs Athéné, aki emlékszik Métiszre.

Most már láthatunk nőket, akik percepcióikról és értékrendjükéről beszélnek mind magánéletükben, mind a tudományos világban. És talán először az „újkori” történelem folyamán, a nőknek lehetőségük van arra, hogy erős és bölcs anyákká váljanak, akiket nem fal fel a férjük, akik nem félnek kiállni az értékrendjük mellett, és ha szükséges, meg tudják védelmezni gyermekeiket.

MÉTISZ FIA, MINT ÚJ ARCHETÍPUS

Noha a szerető szívvel rendelkező fiú megjelent Jézus személyében nyugaton, Krisna személyében keleten, jelenléte mégsem hozott átütő változást a patriarchátus alapvető hatalmi viszonyaiban. A hegytetőn uralkodó Zeusz, villámköteggel a kezében továbbra is a domináns elv a kultúránkban, és az is marad, amíg biztonságunkat felsőbb hatalomtól reméljük, és amíg ez az elszigetelődés másoktól lehetséges és kívánatos is.

Zeusz pozíciója sokáig megingathatatlannak tűnt. De ma már tudjuk, hogy a csernobili nukleáris baleset radioaktív részecskéi,

a holland szennyezett tej, valamint az esőerdők kivágása Brazíliában hogyan változtatja meg a föld klímáját, illetve hogy a nukleáris háború a bolygón nukleáris télhez vezethet. Egymásra utaltságunkra egyre inkább rádöbbenünk. Rálátunk arra, hogy nemcsak a bolygón, de a bolygó sorsán is osztozunk. Ugyan még mindig Zeusz az uralkodó elv, de mi történik akkor, ha megértjük, hogy Zeusz villámkötegeit nem lehet anélkül használni, hogy ne pusztítsa el az életet a földön?

Globális tudatosság, környezeti problémák, ökológia, női spiritualitás és nukleáris leszerelés mind Métisz újraéledését jelző kifejezések. Métisz azt a tudást személyesíti meg, hogy egymáshoz és anyáinkhoz kötődünk. Mindannyian kulturális vátozás szemtanúi lehetünk, amikor Métiszre, mint feminin bölcsességre, mint Anya Természetre, mint a Föld szentségére vagy mint Istennek, mint Anyának a visszatérésére újra emlékezünk, mi alatt az apa archetípusa szintén változni látszik.

ÚJ ARCHETÍPUSOK ÉS MORFOGENETIKUS MEZŐK

Rupert Sheldrake elméleti biológus az *Új élet tudománya: a formatív ok-okozat elmélete (A New Science of Life: The Hypothesis of Formative Causation)* című művében azt a radikális felvetését ecseteli, melyből megtudhatjuk, hogy az élőlények hogyan tanulnak és hogyan öltenek magukra új formát. Elmélete megmagyarázza, hogyan jöhetnek létre új archetípusok, vagyis hogyan változhat meg az emberi természet.

Sheldrake hipotézise a következő: ha egy viselkedésforma elég sokáig ismétlődik, akkor az „morfogenetikus mezőt” hoz létre. Ez a mező (melyet Sheldrake „morfikus” mezőnek nevez) felhalmozott memóriával rendelkezik arról, hogy mi történt a fajokkal a múltban. A faj minden egyes tagja (nemcsak az élő organizmusok, de a fehérje molekulák, kristályok, még az atomok is) saját morfikus mezőjükre hangolódnak. Ezek a morfikus mezők átterjednek téren és időn a „morfikus rezonancia” folyamata során.

A kristályok birodalmában például, az elmélet szerint a kristályra jellemző mezőtől függ, hogy a kristály milyen alakot ölt,

illetve milyen lesz a struktúrája. Ezen túlmenően nagyon nehéz lenne az új összetett kristályt rögtön az első alkalommal létrehozni, de azután egyre könnyebb lesz az előző kikristályosítások morfikus mezőjének hatása miatt. A kémikusok körében ez a hatásmechanizmus közismert, írja Sheldrake.

Az emberekre alkalmazva Sheldrake elmélete magyarázatot tud szolgáltatni arra, hogy az emberi fajon belül hogyan jöhetnek létre alapvető (vagy archetipikus) változások. A hozzáállás és a viselkedésformák kezdetben nagyon nehezen indulnak el a változás útján, de ha egyre több egyén veszi fel az új magatartásformát, akkor az utánuk következő embereknek fokozatosan egyre könnyebb lesz az átállás, és nem csak a direkt hatások miatt. Sheldrake szerint az emberek a morfikus rezonancián keresztül hangolódnak rá a morfikus mezőben lévő új mintára. Talán ez a magyarázata annak, hogy a változás miatt lesz fokozatosan egyre könnyebb és könnyebb. Egy idő után annyi ember változik meg, hogy átbillen a mérleg nyelve és a kollektív tudattalanban megjelenik az új archetípus.

Sheldrake maga is egyenlőségjelet tett a két jelenség közé:

„Az általam javasolt megközelítés nagyon hasonlít Jungnak a kollektív tudattalanról szóló elméletéhez. A fő különbség talán az, hogy Jung elméletét elsősorban az emberi tapasztalás és a kollektív emlékezet területein alkalmazták. Javaslatom pusztán annyi, hogy nagyon hasonló elv működik az egész univerzumban, nem csak az emberi faj viselkedésformáira vonatkozólag.”

A századik majom: egy kortárs mítosz

A Századik Majom egy új mítosz. Egy történet, ami valahol felvetette a fejét, gyakran elismételték és csak az utóbbi két évtizedben írtak róla. Nem olyan régre nyúlnak vissza a gyökerei, mint a görög mitológia, amely a trójai háborút jeleníti meg, azonban itt sem tudhatjuk pontosan, hogy mi a valóság és mi a valóságnak csak a metaforája. A történet alapjául egy majomkolóniákat megfigyelő tudományos kísérlet szolgál, melyet Japánban végeztek. A történet legismertebb feldolgozása Ken Keyes tollából született, melynek rövid, tömörített változata a következő:

A japán partoktól nem messze, különböző szigeteken tudományos megfigyeléseket végeztek majom kolóniákon, megközelítőleg harminc éven keresztül. Annak érdekében, hogy jól szemmel tarthassák a majmokat, édesburgonyát szórtak ki nekik a tengerparton. A majmok lejöttek a fákról az édesburgonyáért és így a tudósok alaposan megfigyelhették őket. Egyik nap egy Imo nevű 18 hónapos nőtény majom elkezdte megmosni a tengerben a burgonyát, mielőtt megette. Valószínűleg jobb íze volt homok nélkül, talán még egy kicsit sós is lett a tengervíztől. Imo először a játszótársainak mutatta meg, hogyan kell megmosni, aztán a játszótársai megmutatták az anyjuknak és így szép fokozatosan egyre több majom mosta meg a burgonyát evés előtt. Először a gyerekeiket imitáló felnőtt egyedek tanulták meg az új viselkedésformát, aztán a többi majom is. Végül a tudósok azt tapasztalták, hogy azon a szigeten élő összes majom megmosta a burgonyát.

Noha ez a megfigyelés is igen figyelemreméltó, ami még ennél is megdöbbentőbb volt, az az, hogy a többi sziget majom lakójának a viselkedése is megváltozott. Ezek a majmok is megmosták a burgonyát evés előtt, noha a különböző szigeteken élő majmok között nem volt közvetlen kapcsolat.

Ez a megfigyelés a morfogenetikus mezőről felállított elmélet bizonyítása: az elmélet meg tudja magyarázni, mi történt a szigeteken. A századik majom pedig az a majom, amelyik a mérleg nyelvét átbillentette: az, amelyiknek a megváltozott viselkedése jelezte azt a kritikus megváltozott majom létszámot, amely után már az összes majom az összes szigeten megmosta a burgonyát.

A Századik Majom az a New Age allegória, amely reményt ad azoknak az embereknek, akik önmaguk megváltoztatásával meg akarják menteni a bolygót és abban bíznak, hogy egyéni erőfeszítéseiknek igenis lesz gyümölcse. Mítoszként a Századik Majom története visszaigazolás azoknak az embereknek, akik például a nukleáris leszerelést szorgalmazzák, még akkor is, ha az eredmények sokáig váratnak magukra. Ha valóban létezik a századik majom, akkor Imonak és barátainak is kell, hogy legyenek emberi megfelelőik. Ahhoz, hogy kialakuljon az új archetípus, kell egy huszonhetedik, egy nyolcvanegyedik és egy kilencvenkilencedik majom is.

Sheldrake hipotézise megmagyarázza, hogy egy faj viselkedése hogyan tud megváltozni azon keresztül, hogy a benne élő egyedek

egyenként elkezdenek valami teljesen újat. Ha Métisz fiának valóban át kell venni Zeusz helyét, tudnunk kell, hogy a változás csak úgy indul el, ha megfelelő számú férfi (és nő) fogja a szeretetet többre becsülni, mint a hatalmat, és eszerint az elv szerint is fognak cselekedni. Ahogy egyre többen átállnak a másik oldalra, ez a fajta viselkedésforma egyre könnyebb lesz, míg végül egy szép napon a századik majom átbillenti a mérleg nyelvét.

A legtöbb férfiban és nőben azonban nincs sem hit, sem igény a világ megváltoztatásához. Akiben mégis van elég erő és kitartás, azokat ez az új mítosz továbblépésre buzdítja. Ha felismerjük magunkat egy mítoszban, megerősödünk. Az a mítosz, amely eljuttat minket az „Aha-élményhez”, segít hűnek maradni ahhoz, amiben igazán hiszünk. Segít önmagunk lenni.

Ez a mítosz nemcsak azokról szól, akiknek belső motivációjuk van megváltoztatni a világot, de metaforikusan szól a lélek belső változásairól is. A belső világunkra az a jellemző, hogy amit csinálsz, azzá leszel. Ha egy elv mozdít bennünket arra, hogy valahogyan viselkedjünk és ezt sokszor megismételjük, a végén azok leszünk, amit csinálunk.

MÉTISZ FIA, MINT SZEMÉLYES ARCHETÍPUS

A Csillagok háborúja című filmben Luke Skywalker arra alapozva cselekszik, amit a szíve érez és remél, vagyis, hogy Darth Vader valahol a szíve mélyén mégiscsak szerető apa. Luke Skywalker tudja, hogy nem szabad magát átadnia a reménytelenségnek és így átállnia a rossz oldalra, mint ahogyan azt a Császár előre megjósolta. A Darth Vader-rel folytatott élethalálharcában Luke nem adta fel a reményt, hogy a fekete maszk mögött szerető apját megtalálhassa. Mivel megérzésének és hitének megfelelően cselekedett, Darth Vaderből előtört az érző apa. Uranosz és Kronosz kortárs megfelelői a Császár és Darth Vader, mindketten félik és egyben gyűlölik is fiaikat. A szerető szívű Luke azonban legyőzi apja gonosz oldalát és ezáltal előhívja a gondoskodó apát Darth Vader-ből.

Steven Spielberg *E. T.* című filmje szintén kortárs mítoszt dolgoz föl, melynek főszereplője egy kisfiú, aki képes a szívére hallgatni. Ebben a történetben is hatalommal bíró férfiak vannak

döntéshozó helyzetben, ezúttal racionális tudós képében. E. T.-t, a földönkívülit, mint fajtája egyetlen példányát, fogva tartják a tudósok. Amikor úgy tűnik, hogy a társaitól való elszigetelődés miatt meghal – ahogyan a szeretethiányos csecsemők esetében is előfordul – a fiú szeretete újra életre kelti.

J. R. R. Tolkien *A gyűrű szövetsége* (*The Fellowship of the Ring*) című könyvében nagyon hasonló kisfiús főszereplővel, Frodoval találkozunk. Frodo hobbit, magassága nagyjából egy kamaszkorú fiúnak a méreteivel azonos, szőrös a lába és rendkívül szeretetre-méltó tulajdonságai vannak: hűséges, megbízható és érzékeny. A Frodo és barátai által felvállalt – és sikeresen véghezvitt – feladat félelmetes: el kell pusztítaniuk a Hatalom Gyűrűjét és ellent kell állniuk a kísértésnek, ha a gyűrű arra csábítja őket, hogy használják.

Ezekben a történetekben a főhős önmagába vetett hitétől és belső meggyőződésétől függ a végkifejlet. A patriarchátusban minden egyes férfinak és nőnek ugyanez elé a válaszút elé kell állnia: valóban a Darth Vader által szimbolizált agresszorral akarok azonosulni? Egymásban fogunk-e bízni, vagy a gyűrű eltántorít bennünket? A szívünkre hallgatunk, vagy mivel a szakemberek azt mondják, elhisszük valakiről, hogy reménytelen eset? Csak magunkra gondolunk vagy a társainkra is tekintettel tudunk lenni?

Noha a ma élő és a görög időkből származó mítoszokból is hiányzik maga Métisz, a feminin bölcsesség, az általa hangsúlyozott értékek, mint például az egymáshoz tartozás és a földhöz, illetve minden élőlényhez való kapcsolódás, egyre gyakrabban jelennek meg. Mivel egyre többen azonosulnak ezzel a feminin bölcsességgel, a hiányzó szülőhöz is visszanyúlunk és így ráakadunk magunkban a hiányzó istenre.

Véleményem szerint mindannyian azzal a vággyal születünk meg erre a világra, hogy szeressenek bennünket, ha azonban nem kapunk szeretetet, a hatalom oldalára állunk. Ha eszünkbe jut Métisz, rádöbbenünk, hogy valójában a szeretet volt az, amit mindig is akartunk.

Ha személyes szinten lelkünkben a hatalom válik domináns archetípussá, cselekedeteinket a hatalom és pozíció utáni vágy vezérli, valamiért az, hogy ezeket megtartsuk, hogy mindig jónak tűnjünk és mi irányíthassunk. A hatalmi döntések nem a szeretet megszerzéséért születnek, nem a hatalom szeretetéből fakadnak,

nem azért hozzuk meg őket, mert valakit vagy valamit szeretünk, és még csak nem is az a motiváló erő, hogy hatásukra szeretet születik. Ha ráébredünk arra, hogy a döntéseink kimenetele attól függ, milyen elv alapján hoztuk meg őket, akkor bátran dönthetünk amellett, amit szeretünk, ami számunkra fontos.

Az élet folyamatosan döntések elé állít minket. Ha tudatosan a szeretet és bölcsesség alapján választunk, elutasítva a hatalmunk kiterjesztésével járó alternatívát, tudnunk kell, hogy az első lépés lesz a legnehezebb. A döntésünk minden egyes alkalommal egyre könnyebb lesz, míg végül az egykor oly nehéz lépés lesz a természetes megoldás. Ekkor válik lelkünkben a szeretet a domináns archetípussá.

Az utolsó bekezdést szántam a könyv végének, de mielőtt a kézirat a szerkeztőhöz került volna, valami frappáns befejezésen törtem a fejem, és akkor jutott eszembe T. S. Eliot *Négy kvartett* (*Four Quartets*) című versének néhány sora, mely vigaszt nyújt, melyből erőt meríthetek és amely nagyon igaz. Talán te is így leszel ezzel, kedves olvasó.

*„Vagy mondjuk úgy, a vég a kezdet előtt van,
S a vég s a kezdet megvolt mindig is
A kezdet előtt és a vég után.”*

(Vas István fordítása)

Szeretettel.